

Beslut om bildande av naturreservatet Fegen i Gislaveds kommun

Länsstyrelsens beslut

Länsstyrelsen förklarar det område, i Gislaveds kommun, som avgränsats på kartan i bilaga 2A som naturreservat. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 4 § miljöbalken (1998:808).

Naturreservatets gränser ska märkas ut i terrängen.

Namnet på naturreservatet ska vara Fegen.

Länsstyrelsen fastställer skötselplanen i bilaga 3. Beslutet är fattat med stöd av 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m.

Länsstyrelsen har tidigare beslutat om följande områdesskydd som berör det nu bildade naturreservatet:

- naturvårdsområde enligt 19 § naturvårdslagen den 18 april 1980, dnr 11.126-2131-79
- beslut om tillägg till föreskrifterna genom Länsstyrelsens beslut den 25 mars 1982, dnr 11.126-496-82

Länsstyrelsen beslutar att dessa beslut upphävs när nu aktuellt beslut vunnit laga kraft.

Motsvarande beslut har fattats av Länsstyrelserna i Västra Götalands och Hallands län.

Administrativa uppgifter

Namn:	Fegen
NVR ID	2002587
Län:	Jönköpings län (Västra Götalands län och Hallands län)
Kommun:	Gislaved (Svenljunga och Falkenberg)
Ungefärlig mittpunkt	13 40 078 – 63 42 162 (Jönköpings län)
Socken:	Sandvik, Burseryd och Gryteryd (Kalv, Håcksvik och Gunnarp)
Fastigheter och ägare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 6)</i>
Fastighetskarta:	6C0h, 6C0i, 5C9h, 5C9i, 5C8h, 5C8i, 5C7g, 5C7h, 5C6g
Lägesbeskrivning	Naturreservatet Fegen utgörs av sjön Fegen med omgivningar och är beläget drygt 5 mil öster om Varberg och 3 mil söder om Svenljunga. Området ligger i gränzonen mellan Västra Götalands, Jönköpings- och Hallands län.
Nyttjanderättsinnehavare:	<i>Enligt sakägarförteckning (bilaga 6)</i>
Areal (ha):	Totalt: 6 127 ha F-län: 2 066 ha N-län: 896 ha O-län: 3 165 ha
Förvaltare:	Länsstyrelsen i Jönköpings län
Natura 2000-beteckning:	SE 0310017 Fegen östra (SE 0530001 Fegen, SE 0510047 Fegen-Halland)
Naturgeografisk region:	Sydsvenska höglandets västdel (11)

Syfte

Syftet med naturreservatet är att:

- bevara och ge förutsättningar för den naturliga och artrika fiskfaunan, framförallt med inriktning på vårsiklöjan.
- bevara Fegen som en naturligt näringsfattig sjö med god vattenkvalité.
- bevara den för området karaktäristiska fågelfaunan, framför allt med inriktning på arterna storlom och fiskgjuse.
- bevara de värdefulla lövträds- och lövskogsområdena, och de till dem hörande arterna, som reglerats med förbud mot skogsbruk.
- ge goda förutsättningar för det rörliga friluftslivet.
- bevara de inom området förekommande naturtyperna och arterna som ingår i EU:s nätverk av skyddsvärda områden, Natura 2000, i gynnsamt tillstånd. För uppgifter om habitat och arter, se bevarandeplan för resp. Natura 2000-område.

Syftet ska tryggas genom att:

- vissa åtgärder inom skogsbruket, som kan påverka vattenkvalitén negativt, regleras.
- Länsstyrelsen ska verka för en ändring av vattenregleringen till en som är mer gynnsam för sjöns växt- och djurliv.

- tiden för tillträdesförbud inom fågelskyddsområdena förlängs. Även andra naturvårdsinsatser, till exempel anläggning av boplatser för vissa fågelarter kan komma att genomföras.
- de i beslutet utpekade lövskogsmiljöerna skyddas från avverkning, med undantag för skötsel i form av naturvårdande röjning och gallring. Några av miljöerna sköts genom till exempel bete eller hamling.
- ett lägerplatssystem vidmakthålls.
- friluftslivet ska ges möjlighet att utvecklas. Utvecklingen ska ske på ett sådant sätt att negativ påverkan på andra bevarandevärden undviks.
- nya kunskaper om hotade och hänsynskrävande arter och livsmiljöer skall beaktas i den löpande skötseln av reservatet.

Fiskevård är ett viktigt medel för att säkerställa den värdefulla fiskfaunan. Rekommendationer för detta finns i den separata fiskevårdsplanen (Länsstyrelsen i Jönköpings län 2004), som uppdateras vid behov.

Beslut om föreskrifter

Länsstyrelsen beslutar att följande föreskrifter ska gälla i naturreservatet. Beslutet är fattat med stöd av 7 kap 5, 6 och 30 §§ miljöbalken.

A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § miljöbalken om inskränkningar i rätten att använda mark- och vattenområden

Det är förbjudet inom naturreservatet att:

1. utföra schaktning, utfyllnad, muddring eller liknande på stränder och botten i sjö och vattendrag,
2. lagra timmer i vatten,
3. använda kemiska bekämpningsmedel i vatten, eller på skogsmark närmare sjö eller vattendrag än 50 meter,
4. utföra skogsgödsling närmare sjö eller vattendrag än 50 meter
5. sprida flytgödsel på tjälad eller snötäckt mark,
6. sprida flytgödsel närmare sjö eller vattendrag än 50 meter, såvida den inte myllas ned omedelbart.

Det är vidare förbjudet att utan Länsstyrelsens tillstånd:

7. plantera in nya djur- eller växtarter,
8. släppa ut avloppsvatten, fast ämne eller gas utöver vad som sker vid tidpunkten för detta förordnande,
9. uppföra helt ny byggnad annat än för jord- och skogsbrukets behov,
10. utföra schaktning,
11. anlägga väg,
12. bedriva täktverksamhet för husbehov, med undantag för mindre företag för jord- och skogsbrukets behov,
13. anlägga luft- eller markledning, mast eller antenn,
14. plantera eller så skog på mark som är öppen och hävdad vid tidpunkten för detta beslut.

Dessutom är det inom streckade områden som markerats på bifogade kartor bilaga 2 A-F, förbjudet att:

15. uppföra byggnad eller anläggning,
16. anlägga mark- eller luftledning, mast eller antenn,

17. anlägga väg eller parkeringsplats,
18. spränga, dika, borra, schakta, tippa, gräva, dämna eller fylla ut med massor,
19. anordna upplag,
20. avverka träd, röja, gallra, så eller plantera skog eller utföra annan skogsbruksåtgärd,
21. skada levande eller döda träd eller ta bort vindfälle eller döda träd. Träd som har fallit eller som uppenbart riskerar att falla över vägar, åkermark eller tomtmark får dock tas bort.
22. bedriva täkt i någon form,
23. använda bekämpningsmedel eller andra kemiska preparat,
24. plantera in för trakten främmande djur- eller växtart.

Föreskrifter enligt A ovan gäller inte i följande fall:

- När förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.
- Vid reparation av, och underhållsröjningar för, befintliga luftledningar. Markskador ska då undvikas.
- Vid nedgrävning av befintliga luftledningar. Samråd ska dock ske med Länsstyrelsen senast 6 veckor innan åtgärd.
- Vid reparation och underhåll av befintliga vägar och vandringsleder.

För tomtmark gäller undantag från föreskrift A7, A10 och A13.

B. Föreskrifter om skyldighet att tåla visst intrång (7 kap 6 § miljöbalken)

Fastighetsägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning naturreservatet i terrängen,
2. uppsättning av informationstavlor,
3. anläggning och underhåll av parkeringsplatser, dragväg för kanoter och lägerplatser på de platser som framgår enligt skötselplanen,
4. gallring och röjning för att gynna lövskog och lövträd i streckade delområden enligt karta 2a. Åtgärderna inom dessa områden får utföras av markägaren efter samråd med reservatsförvaltaren.
5. genomförande av undersökningar av djur- och växtarter samt av mark- och vattenförhållanden.

I den till detta beslut hörande skötselplanen (bilaga 3) framgår i detalj var anordningar ska utföras och åtgärder vidtas.

C. Ordningsföreskrifter om rätten att färdas och vistas inom naturreservatet samt om ordningen i övrigt inom naturreservatet (7 kap 30 §)

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. framföra motordriven farkost på sjön Fegen med högre hastighet än 5 knop under tiden 1 april – 31 juli.
2. göra upp eld utom på platser som har anvisats av förvaltaren,

3. tälta, ställa upp husvagn eller husbil utom på platser som har anvisats av förvaltaren. På dessa platser får tältning/uppställande av husvagn eller husbil ske maximalt två dygn i följd.

Dessutom är det **inom rutade områden** som markerats på bifogad karta, bilaga 2 A, förbjudet att:

4. färdas eller uppehålla sig under tiden 1 april – 31 juli.

Dessutom är det **inom streckade områden** som markerats på bifogade kartor, bilagor 2 A-F, förbjudet att:

5. framföra motorfordon eller cykla utanför befintliga vägar,
6. samla in mossor, lavar, insekter eller svampar, med undantag för matsvamp, samt gräva upp kärlväxter,
7. skada eller ta bort döda träd eller vindfällen,
8. skada eller göra åverkan på levande träd eller buskar.

Föreskrifter enligt C gäller inte tomtmark, tillträde till byggnader eller när förvaltaren, eller den förvaltaren utser, utför åtgärder som behövs för naturreservatets vård och skötsel.

Beskrivning av naturreservatet

Reservatet omfattar sjön Fegen med omgivningar. Sjön är en oligotrof sprickdalssjö med relativt långsträckt utbredning och ett största djup på 38 meter. Den är en av de större sjöarna i Sydvästsverige. Huvuddelen av omgivningarna (reservatets landareal) utgörs av skogsmark som brukas som produktionsgranskog. Endast i söder, kring samhället Fegen finns något större, sammanhängande jordbruksmarker. I övriga delar finns jordbruksmark kring mindre till måttligt stora gårdar. De ängs- och betesmarker som finns inom reservatet är till största delen igenväxta så när som på vissa rester.

I sjön finns den mest skyddsvärda av arterna i reservatet: vårsiklöjan som endast finns i fyra sjöar i världen såvitt känt och som är klassad som akut hotad (CR). Även i övrigt är fiskfaunan rik, med totalt 17 arter.

Kärlväxtfloran och lavfloran innehåller flera rödlistade arter. De senare förekomsterna finns i de små rester av ädellövskog eller ädellövräkt odlingslandskap som finns kvar i form av grova träd i lövbryn och igenväxta lövbärande fodermarker samt bokbestånd.

Sjön med omgivningar har en skyddsvärd fågelfauna. Framför allt fiskgjuse och storlom har relativt stora populationer. Även arter som mindre hackspett, spillkråka och smålom födosöker eller häckar i reservatet.

Fegen med omgivande sjöar och åar är ett mycket populärt besöksmål för friluftsturism, framför allt inriktad på kanotpaddling. Uppskattningsvis tio till femtontusen övernattningar sker inom Fegen-Kalvsjön-området.

En mer utförlig beskrivning av området lämnas i skötselplanen.

Planeringsbakgrund

Hela reservatet är av riksintresse för naturvården (NRO 15054 i O-län, NF 38 i F-län, NN 14 i N-län). För reservatet relevanta urvalskriterier för dessa områden är sjön med dess populationer av vårsiklöja, fiskgjuse och storlom, samt i övrigt rik fisk- och fågelfauna.

Större delen av reservatet (endast vattenmiljöerna i Västra Götalands län) ingår i ett Natura 2000-område. Syftet med detta överensstämmer med naturreservatets syften och föreskrifter.

Sedan 1980 har största delen av området varit skyddat som naturvårdsområde, men utan att någon skötselplan har fastställts. Det gamla naturvårdsområdets föreskrifter och syften överensstämmer i stort med det nya beslutet och skiljer sig bara i detaljer. Skogsstyrelsen har i Västra Götalands län inrättat ett biotopskydd och ett naturvårdsavtal vid Gammalsjö 2002 respektive 2006 samt två naturvårdsavtal vid Trollås och Holmen 2004.

I de berörda kommunernas översiktsplaner har det hittills befintliga naturvårdsområdet tagits upp.

Området kring Sandviks kyrka i Jönköpings län är riksintresse för kulturmiljövården (KF 1).

Ärendets handläggning

Fegen avsattes som naturvårdsområde 1980, främst på grund av förekomsten av vårsiklöja, det rika fågellivet och områdets stora betydelse för det rörliga friluftslivet. Under senare delen av 2005 och början av 2006 har en skötselplan tagits fram av Naturcentrum AB, på uppdrag Länsstyrelserna i Västra Götalands, Jönköpings och Hallands län. Vissa ändringar i föreskrifterna görs nu i samband med att skötselplanen fastställs. En mindre utökning görs vid Sandvik, Jönköpings län i övrigt ändras inte gränserna.

Förslag till beslut och skötselplan för naturreservatet Fegen skickades på remiss den 20 juni 2007 till Svenljunga, Gislaved, och Falkenbergs kommuner, Skogsstyrelsen, Fiskeriverket, Vägverket, Fegens fiskevårdsområdesförening, LRF, Södra Skogsägarna samt flera turistföretag och ett stort antal andra föreningar som är verksamma i naturreservatet. Samtidigt har berörda mark- och sakägare genom kungörelse förelagts enligt 24 § förordningen om områdesskydd enligt miljöbalken att yttra sig över förslaget.

Till länsstyrelserna har det inkommit ett stort antal yttranden från berörda kommuner, Skogsstyrelsen, Fiskeriverket, LRF och Södra skogsägarna. Yttranden har också inkommit från många markägare, andra sakägare och från flera föreningar.

Det finns inkomna synpunkter som stöder förslaget och som även föreslår mer omfattande föreskrifter men även synpunkter som avvisar förslaget eller föreslår lättnader i föreskrifterna. Flera remissinstanser har haft mer

eller mindre detaljerade synpunkter på skötselplanen, speciellt gäller det för Sandviksområdet i Jönköpings län. Många av dessa synpunkter har arbetats in i den slutliga utformningen av skötselplanen.

Sammanfattning av inkomna synpunkter för samtliga tre län framgår av bilaga 7.

Länsstyrelserna har den 25 oktober 2007 genomfört ett gemensamt informationsmöte i Kalv för markägare och andra intressenter under remisstiden. Vidare har två samrådsmöten hållits med lokala representanter för LRF och Södra Skogsägarna i Gislaved och Gislaveds kommun.

Skälen för Länsstyrelsens beslut

Sjön Fegen är av stort värde såväl för naturvården som för friluftslivet. För den mycket värdefulla fiskfaunan, innehållande bland annat den starkt hotade vårsiklöjan, är det gynnsamt att vissa restriktioner läggs på skogsbruket i området för att minimera närsaltläckage och slamtransport till sjöarna. Även fågellivet, främst företrätt av de störningskänsliga arterna fiskgjuse och storlom, gynnas av de till naturreservatsbestämmelserna knutna områdena med tillträdesförbud.

Enligt miljöbalken ska ett naturvårdsområde hanteras som ett naturreservat eftersom skyddsformen naturvårdsområde inte finns i miljöbalken. Namnändringen från naturvårdsområde till naturreservat är endast en formalitet.

Litteraturuppgifter och erfarenheter av ringmärkning av fiskgjuse i området visar att en förlängning av tillträdesförbudet till den 31 juli är motiverad. Från äggläggningen är klar tills ungarna lämnar boet är det ca 88 dygn. Enligt uppgift börjar flertalet fiskgjusar ruva sina ägg omkring den 10 maj, och det har då föregåtts av några veckors bobyggnad av både hannen och honan. Det medför att ungarna oftast lämnar boet en vecka in i augusti månad. En fortsatt hastighetsbegränsning under motsvarande tidsperiod som tillträdesförbudet anses motiverad. Området närmast Fegens samhälle undantas från naturreservatets föreskrift om hastighetsbegränsning.

Vissa värdefulla skogs- och betesmarksmiljöer skyddas och bevaras med hjälp av föreskrifter och viss skötsel. Länsstyrelsen anser att uppkomsten av lövskogsvegetation bör främjas men med anledning av ändrad skogsvårdslag samt tillkomsten av ädellövskogslagen med tillhörande anmälningsplikt bedömer Länsstyrelsen att restriktioner beträffande skogsbruk i lövskogsbestånd inte längre behövs. Vidare har de lövskogsområden som utpekats (se kartbilaga 2a-b) som mest värdefulla lösts in eller kommer att lösas in med intrångsersättning.

Områdets förutsättningar för friluftsliv är mycket goda, och det är på grund av detta viktigt att skydda området från exploatering genom till exempel bebyggelse. Eftersom besöksstrycket är så stort är det nödvändigt att kanalisera framför allt övernattningsplatser till för detta lämpliga platser. Detta möjliggörs av tältningsförbud i stort kombinerat med iordningställda lägerplatser.

Föreskrifterna bedöms inte påverka landsbygdsutvecklingen i någon större utsträckning. Landsbygdsutveckling ska ske på ett sådant sätt att negativ påverkan på biologiska bevarandevärden inte sker.

Miljömål

Naturreservatet utgör ett led i arbetet med att uppnå de av riksdagen antagna miljömålen skyddsvärd sjö/vattendrag enligt Levande sjöar och vattendrag, delmål 8.1 och skyddsvärd skogsmark enligt Levande skogar, delmål 12.1. samt bevara och gynna förutsättningarna för växter och djur enligt Rikt växt- och djurliv, delmål 16.1 och 16.3.

Intresseprövning

Länsstyrelsens bedömning är att Sandviksområdet i Jönköpings län har så höga naturvärden att de motiverar en liten utökning av naturreservatet, ett förbud mot skogsbruk och en skärpning av föreskrifterna för dessa delar jämfört med beslutet från 1980. Tillträdesförbudet behöver förlängas inom fågelskyddsområdena för att bättre tillgodose skyddet för fågellivet. En skötselplan behöver fastställas för att få en ändamålsenlig skötsel och förvaltning av naturreservatet. Föreskrifterna är anpassade till naturreservatets syften och värden. De är främst avsedda att begränsa skador i vattenmiljöerna, vissa markområden samt växt- och djurliv. Bortsett från Sandviksområdet där en liten utökning sker saknas det skäl att ändra avgränsningen för naturreservatet. Det krävs synnerliga skäl för att upphäva ett naturvårdsområde. Vid en avvägning mellan enskilda och allmänna intressen i enlighet med 7 kap 25 § MB finner Länsstyrelsen att föreskrifterna inte går längre än vad som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

Hushållningsbestämmelser

Naturreservatsbildningen är förenlig med hushållningsbestämmelserna för mark- och vattenområden enligt 3 och 4 kap. miljöbalken och med den för området gällande översiktsplanen.

Hur man överklagar m.m.

Detta beslut kan överklagas hos regeringen (Miljödepartementet) **genom skrivelse till Länsstyrelsen** – se bilaga 4 (formulär 23).

Beslutet ska kungöras i länets författningssamling, samt i Värnamo Nyheter. Föreskrifterna enligt 7 kap. 30 § MB träder i kraft den 15 april 2010 och de gäller omedelbart även om de överklagas.

Upplysningar

Dispens från föreskrifterna m.m.

Om det finns särskilda skäl får Länsstyrelsen medge dispens från föreskrifterna för naturreservatet. Dispens får dock inte lämnas för åtgärder som strider mot syftet med reservatet. Om det finns synnerliga skäl får Länsstyrelsen helt eller delvis upphäva beslutet om naturreservatet (7 kap. 7 § miljöbalken).

Gagnvirke

Detta gäller enbart de områden där staten betalat intrångsersättning. Alla virkessortiment inkl. grenar och toppar (GROT) som tas ut ur området med stöd av föreskrifter och skötselplan tillfaller staten.

Annan lagstiftning gäller som vanligt

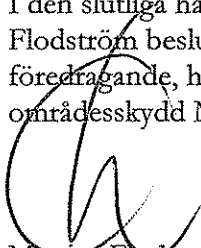
Vid sidan av föreskrifterna för naturreservatet gäller annan lagstiftning som vanligt. Lagar och föreskrifter som bedöms vara av särskild betydelse för att syftet med naturreservatet ska uppnås är t.ex. följande:

- Natura 2000
- Regler om körning i terräng i terrängkörningslagen och terrängkörningsförfordningen.
- Regler om fridlysning av växter och djur i miljöbalken och artskyddsförfordningen.
- Strandskyddsbestämmelser.
- Fisket regleras genom beslut av fiskevårdsområdet vilken i sin tur grundar sig på fiskelagstiftningen, särskilt "Lag (1981:533) om fiskevårdsområden".

Förvaltare och förvaltningsuppgifter

- Förvaltare är Länsstyrelsen i Jönköpings län. För områden som omfattas av naturvårdsavtal eller biotopskydd är Skogsstyrelsen förvaltare. Förvaltningen ska ske i samverkan med berörda markägare och berörda länsstyrelser.
- Naturreservatets gränser märks ut i terrängen genom förvaltarens försorg enligt anvisningar av Naturvårdsverket.
- Förvaltningen bedrivs enligt den skötselplan som fastställts av Länsstyrelsen. Skötselplanen ska ligga till grund för naturreservatets skötsel och ska vid behov revideras.

I den slutliga handläggningen av detta ärende, i vilket länsråd Monica Flodström beslutat och naturvårdshandläggare Helena Uhlén varit föredragande, har även länsjurist Ulrika Källberg, funktionsansvarig områdesskydd Malin Lund och naturvårdsdirektör Johan Uhr deltagit.

Monica Flodström

Helena Uhlén

Bilagor

- Bilaga 1. Översiktskarta
- Bilaga 2a. Beslutskarta
- Bilaga 2b-2f. Detaljkartor (endast till berörda sakägare)
- Bilaga 3. Skötselplan
- Bilaga 4a. Skötselplankarta
- Bilaga 4b-4h. Detaljkartor (endast till berörda sakägare)
- Bilaga 5. Karta över friluftsanordningar
- Bilaga 6. Sakägarförteckning
- Bilaga 7. Sammanställning av inkomna remissvar.
- Bilaga 8. Konsekvensutredning
- Bilaga 9. Besvärshänvisning (formulär 23)
- Bilaga 10. Sändlista

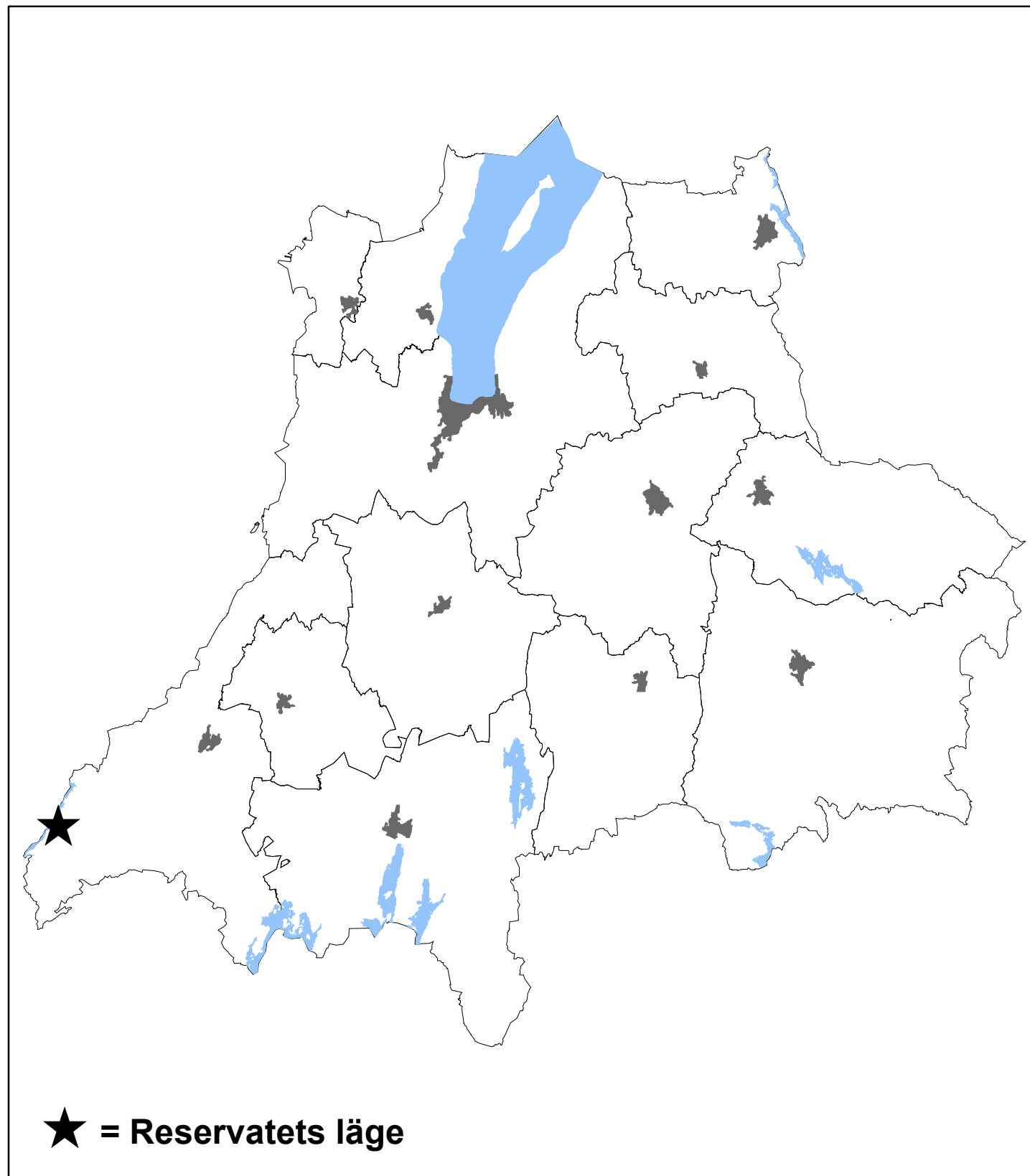
Naturreservatet Fegen

Bilaga 1

Översiktskarta

Tillhör Länsstyrelsens beslut

2010-03-10, dnr 511-12212-05

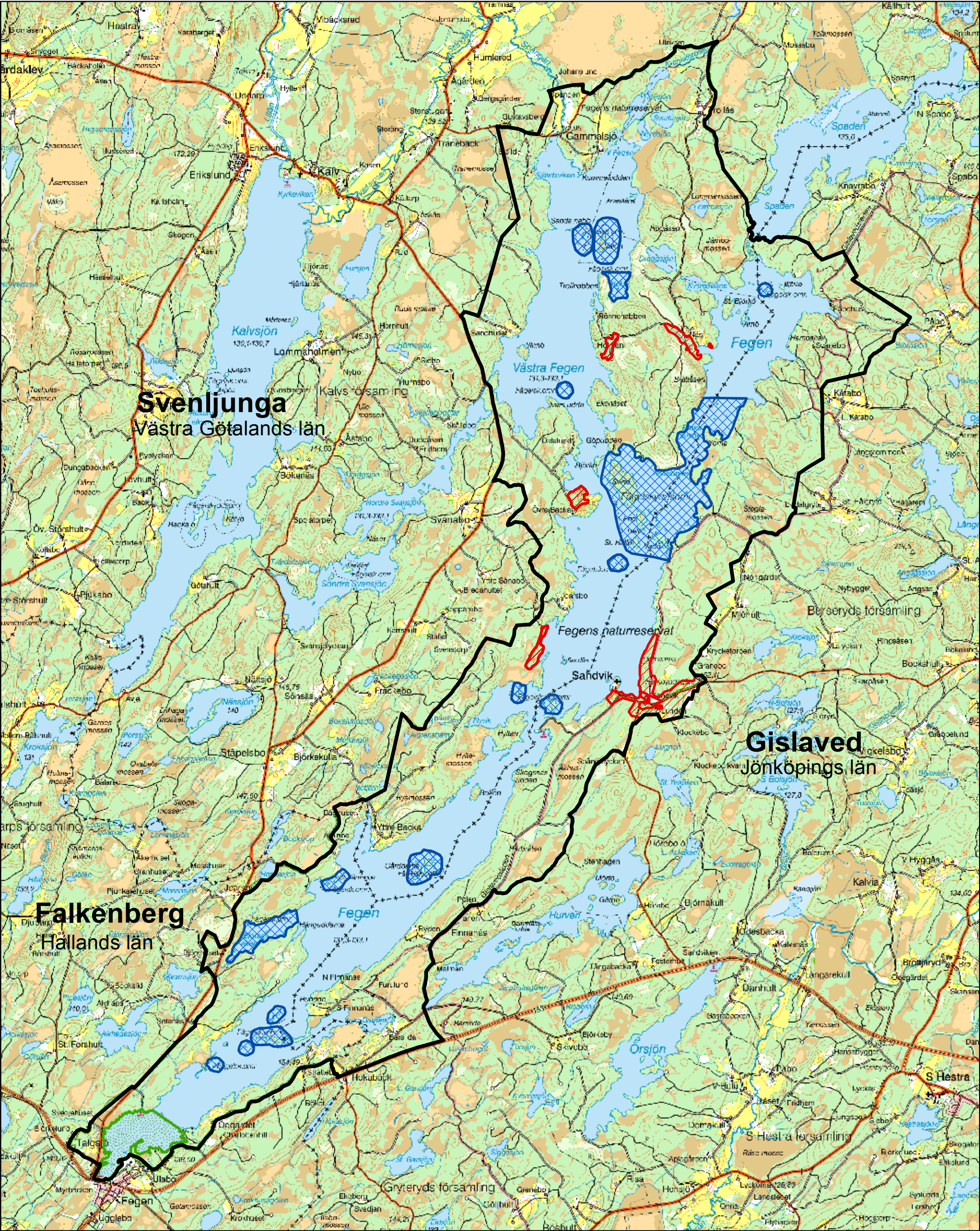

Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.

Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

Naturreseptatet Fegen

Tillhör Länsstyrelsens beslut
dnr 511-12212-05

- Gräns för naturreservatet Fegen
 - Områden där det är förbud mot skogsbruk
 - Områden med tillträdesförbud 1 april - 31 juli
 - Område som är undantaget från föreskrift C1 om hastighetsbegränsning
- + - + - Länsgräns

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.

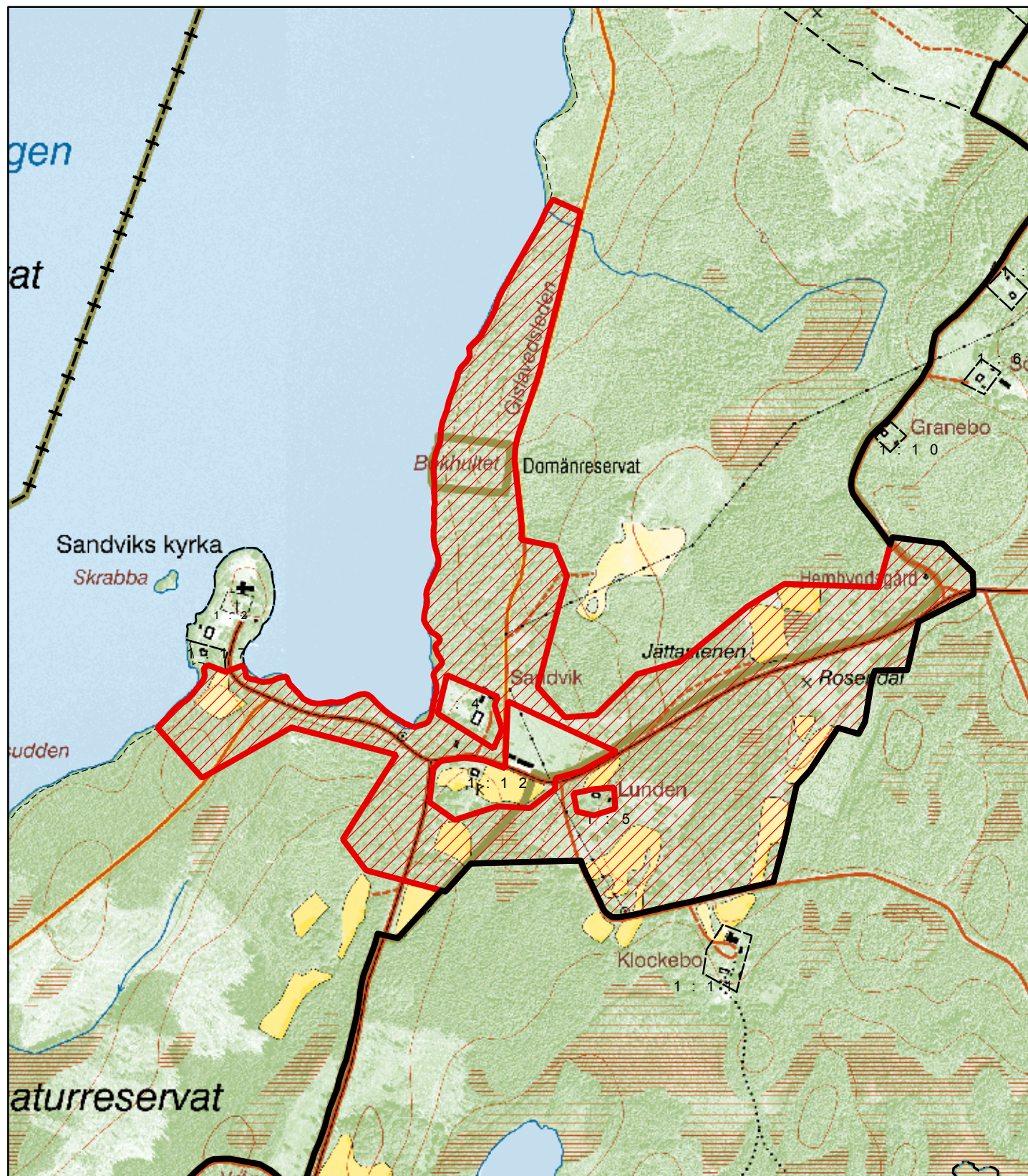
Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.

1:55 000

Naturreservatet Fegen, delområde Sandvik

Bilaga 2B

Tillhör Länsstyrelsens beslut
2010-03-10, dnr 511-12212-05

1:10 000

- Gräns för naturreservatet Fegen
- Områden där det är förbud mot skogsbruk

© Bakgrundskartor Lantmäteriet, dnr 106-2004/188

Kartkälla: Länsstyrelsen i Jönköpings län.
Godkänd från sekretessynpunkt för spridning.
Lantmäteriverket 1999-09-16.